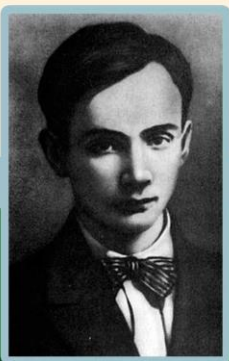

ШЕДЕВРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

МИКОЛА БАЖАН

ДАНИЛО
ГАЛИЦЬКИЙ

«Данило Галицький» Миколи Бажана — історична поема, в якій автор возвеличує патріотизм українського князя. Проектуючи події давнини на сучасні для митця реалії, автор закликає до відважності і патріотизму.

Світову славу письменнику принесли твори «Будівлі», «Гофманова ніч» «Нічні концерти», «Гетто в Умані», «Розмова сердець», «Дорога», «Політ крізь бурю», «Безсмертя», «Данило Галицький», «Нічні роздуми старого майстра» тощо.

Микола Бажан — український поет, культуролог, енциклопедист, творив здебільшого у експресіоністично-бароково-романтичному стилі.

Микола Бажан Данило Галицький

I

Літопису невелемовний звіт
Вкриває порох семи сотень літ,
Але під пилом цим горять слова,
Що їхня правда й дотепер жива.
Тоді, забравши пруссів у полон,
На них п'ятою наступив тевтон,
І підвелися башти кам'яні —
Твердині мечоносців на Двіні;
Закутий в сталь німецький лиходій
Сюди прийшов на учту і розбій,
І припечатав двінські береги
Печаттю смерті слід його ноги.
Він ніс в краї, де жив латиш і ест,
На білому плащі багровий хрест,
Бо в хижака, прикритого плащем,
Був меч хрестом, кривавий хрест — мечем.
Звідсіль, на схід шукаючи доріг,
Де б кожен з них розкошувати міг,

В гранітний Венден збіглась звіддалі
Вся наволоч німецької землі,

Орда купців, злочинців і святох,
Позбирана з вертепів багатьох.
Лівонський край став згарищем тоді,
І дальший шлях замаячів орді —
Втопив грабіжник погляди свої
В ліси Литви, в її святі гаї.
Знов забряжчали рицарські мечі,
Помчали коні, сталлю гримлячи,
І клич лунав: «Майн гот! Благослови
Тобі кадити ладаном Литви!»
Багріє кров'ю й полум'ям земля,
Кричить, в огонь упавши, немовля,
І падає безумна мати ниць
Під тягарем залізних рукавиць;
Розсічений мечем до живота,
Вмирає муж з останнім словом: «Мста!»
А дівчині жадібні руки рвуть
Розкраяну ножем німецьким грудь.
Але литвин свій саморобний лук,
І гинучи, не випускає з рук,
І, в горло німця вгризшись, навіть труп
Не розмикає спалених губ,
Бо хай би серце вразила стріла,
Аніж покора серце пройняла.
Зелена Литво! Протягом століть
Німецький меч тебе не зміг скорить, —
Він бив і нищив, він рубав і сік,
Червоний Німан в сіре море тік,

І кров розчавлюваних немовлят
Була узором для германських лат.
Пронісся вереск чорноперих стріл,
Розвіявсь попіл випалених сіл,
Країна втихла. Тільки крякав крук
І линув пісні рицарської гук:
«О боже німців! Відповіж,
Що для тевтона діять гоже?
Вбивай і ріж!
Нам допоможе
Німецький бог, німецький ніж.
Трясти рабів — це не грабіж,
Вбивать рабів — для них наука.
Вбивай і ріж!
Ось запурука:
Німецький бог, німецький ніж.
Прогнали пруссів з їхніх хиж,
Литва сплюндрована конає.
Вбивай і ріж!
Нас прославляє
Німецький бог, німецький ніж.
Шляхи на схід одні і ті ж —
Як хмара, звиснемо над Руссю.
Вбивай і ріж!
Тобі молюся,
Обоже німців, — гострий ніж!»
На схід ішла кіннота. Над ліси
Підносилися рицарські списи,

Хрест паладинів, прапор волоцюг,
Вінчав їх злобний і бундючний рух.
Вони ішли з лівонських володінь,
Щоб руську землю витоптав їх кінь,
Щоб хліб, і мед, і хутра німець-пан
Як данину взяв од рабів-слов'ян.
І мріяв рицар: «На Дніпрі й Дністрі
Стоять міста багаті і старі.
До їхніх торжищ, пристаней та брам
Зі всіх країн купці привозять крам, —
Лукавий перс, і грецький мореход,
І Генуї зухвалої народ,
І посланець індійських царств — вірмен,
І люди жовтих степових племен.
Там хутро й хліб, там амбра і єдваб,
Там слов'янин. Ні! Там німецький раб!

На схід! На схід!» Ще дужче підганя
Кривавий рицар вірного коня.
Руїна й смерть, де кінь промчав оцей
По згарищах і по тілах людей.
І Русь побачила віддалеки Лісних пожеж
гігантські язики.

Приніс північний вітер на Волинь
Чад погару і шум палахкотінь,
І пломеніли небеса весь час,
І люд сказав: «Це німці йдуть на нас!»
У княжий табір вісник вість приніс,